

MERTIN SIBER

Fechtlehre / Vívótan

Anno Domini 1491

Codex Speyer 1r-3r

Fordította: Waldmann Szabolcs

A fordító előszava

Mertin Siber Mester Vívótana egy 1491-ben lejegyzett kódexben található, amit jelenleg a salzburgi Nemzeti Könyvtárban őriznek. Magát a könyvet Hans von Speyer írta, és Siber írásán kívül több más Mester tanait is lejegyezte benne - innen ered a neve is, Codex Speyer.

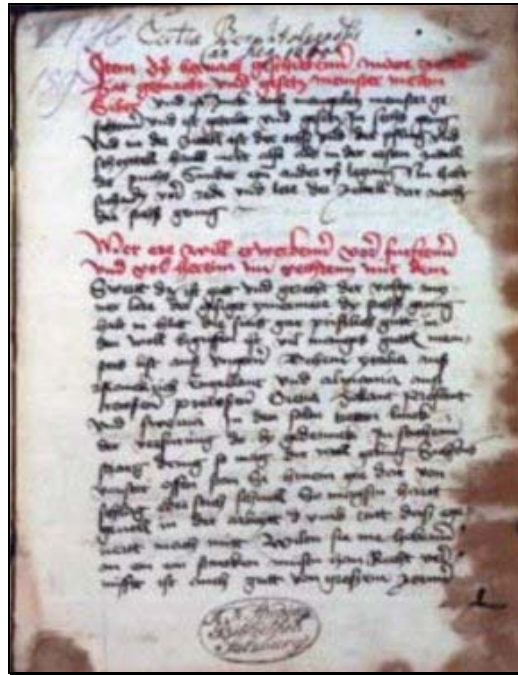
Magáról Siberről gyakorlatilag semmit sem tudni tanain kívül. A neve molnárt jelent, ezért nem kizárt hogy alacsony származású volt; de hogy szabadúszó vívóként, oktatóként, avagy hivatásos harcosként tevékenykedett-e, nem derül ki írásaiból.

Annyi azonban bizonyos, hogy több Mester tanítását meghallgatta, s talán be is utazta az általa említett országokat.

A kódex születése előtt hat évvel foglalta el Mátyás király Bécsset; 38 évvel korábban a Törökök elfoglalták Bizáncot; szintén hat éve volt, hogy a Bosworth-i csata a Rózsák Háborújának végét jelentette. Ekkoriban még tombolt az Osztrák-német polgárháború, a Németek és az Osztrákok olaszországi hadjáratainak sem látszott még a vége, és 34 évvel később szenvedte el a Teuton lovagrend a végső csapását Marienburgnál.

Az írásban használt vágások, például a Krümb (Kampó), a Zwirch (Törpe), a Sheytell (Skalp), Schil (Sanda) stb., és az Alapállások vagy Beállások, mint pl. az Ochßen (Ökör), az Einhorn (Egyszarvú), a Von Tach (Tető) stb. pontos magyarázatát nem tartalmazza a szöveg; ezeket a kedves olvasó többek között Hanko Döbringer, Joachim Meyer vagy Paulus Hector Mair vívókönyveiből ismerheti meg. Mertin Siber tanai tehát haladóknak szólnak, akik már tisztában vannak a német iskola alapvető technikáival.

A fordítás néhány helyen nem nélkülözhet némi személyes interpretációt. A fordításbeli hibákért elnézést kérek, s amennyiben valaki rámutat egyre, azonnal javítani is fogom azt.

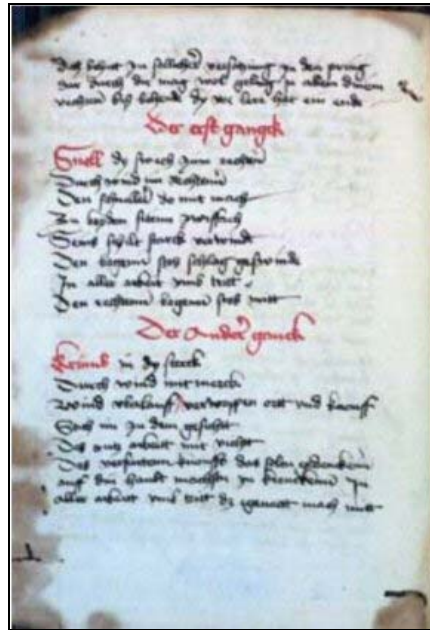
(1r) **Item dy hernach geschriebenn nüwe zettell hat gemacht und gesetz meinster Mertin Siber** und ist ein zuck auß mangerley meinster ge.. fechtenn und ist geteiltt und gesetz In sechß geng Und in der zittell ist der ochß und der pflug und scheyttell hauw nicht also alß in der ersten zettell des puchß Sunder eyn ander uß legüing Nu hebt sich an dy vor rede und lere der zettell dar noch die sechß gengg

Wer ere will erwerbenn vor furstenn und vor hereim Im vechtenn mit dem Swertt dz ist gutt und gerecht der volge my.. ner lere der gesiget ymermere dy sechß gengg halt in huott die sintt gar prißlich gutt in den woll begriffen ist vil mängeß gutte mein.. sterß list auß Ungern Behem ytalía auß Franckrich Engellant und almania auß rewßen prewßen Gretia Hollant Profant Und swevia In den soltu tretten linck der verfürung do by gedennck In stichenn starg dring so mag dir woll geling Sichstus venster offen stan Si hinein gee dar von schlag oder stich schnell So magstu hartt gevell in der arbeyt d (!) umb tritt daß ege.. vertt mach mitt Wiltu sie me hebenn an ein ein (!) starcken müstu han Recht ver.. nüfft ist auch gutt von großem zornn

(1r) **Az ezután következő új összeállítást írta és lefektette Mertin Siber Mester.**

Jónéhány Mester harcaiból való, hat menetre felosztva és rendezve. Ez írásban van például az Ökör [Ochß], az Alap [Pflug] és a Skalpvágás [Sheyttell hauw] de nem mintegy összesítésében a könyvnek, hanem együtt magyarázva. Most láss az előszóhoz és tanuld meg az összesítést, majd a hat menetet kívülről.

Aki becsületet akar szerezni hercegek és urak előtt a karddal való vívásban, s ki jó és igazságos, ha követi tanaimat áldott legyen mindörökké. A hat menetben oly Beállások (Hut) vannak, amik nagyonis hasznosak és sok jó mester bölcsessége van bennük: Magyarhonból, Böhmiából, Itáliából, Franciáktól, Angoloktól, Allemannoktól, Oroszföldről, Preuszthonból, Görögöktől, Hollandoktól, Provanszból és svábföldről. A menetekben folyamatosan haladj, de közben gondolj a kísértésre. Mikor ablakot látsz, nyilj ki felé, nézz bele, lépj felé, szúrj vagy vágj be rajt sebesen s keményszörűvé válhatsz. Munka [Arbeit] közben haladj körbe hogy ellenfelednek követni keljen. S ha be akarsz itt keményíteni, igazad kell legyen de a megfontoltság is jó. Nagy dühöd

(1v) dich behutt zu sollicher versatzung yn den pring
dar durch dir mag wol geling In allem dinem
vechten biß behende dy vor lere hat ein ende

(1v)kerüld, jó előre gyözd le azt, s így
maradhatsz fürge vívásodban. Az előszónak így van
vége.

Der erst ganck

Snell dy swech züm rechten
Durch wind im vechtenn
Den schneller do mit mach
Zu beyden sitenn zwiffach
Seinß schilt starck verwindt
Den bogenn stoß schlag geswinde
In aller arbeit umb tritt
Den rechtenn bogenn stoß mitt

Az Első Menet

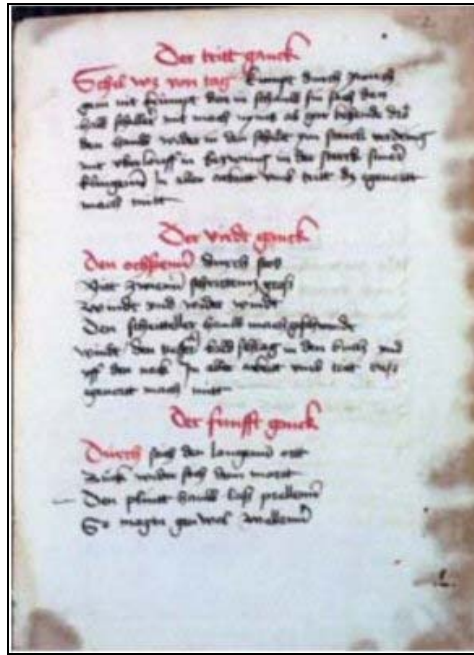
Gyorsan kardod jobbra gyengén
Fordítsd át a kardja mentén
Erővel üsd a Gyorsat, mondom
Kétoldalra duplán szóljon
Beállítását így zavarjad
Könyökét meg hátratuljad
Birkózásban kerülj hátra
Jobb könyökét nyomd utána

Der ander ganck

Krumb in dy sterck
Durch wind mit merck
Wind uberläuff/ verwoppen ortt und knouff
Stich im zu dem gesichtt
Deß crutz arbeit mit vichtt
Deß verfürtenn knouffß daß soltu gedenckenn
auff din (!) haubt machstu yn krenckenn In
aller arbeit umb tritt dz egevertt mach mitt

A Második Menet

Erövel üsd a Kampót mondom
Fordításra legyen gondod
Ezután belépve nyomjad
Fegyverezve hegygel, gombbal
Szúrjad arcon, ez nem vitás
kersztvással lesz e vívás
A csalfa gombra legyen gondod
Fejébe verve lesz majd gombod
Birkózásban kerülj hátra
Ellenfeled megy utána

(2r)Der tritt ganck

Schil wz von tag kumpt durch zwirch
gein nit krumpt dar in schaw sin sach den
haw schiller mit mach nymß ab gar behende droe
den hauw wider in den schiltt ym starck verdring
mit uberlouff in bezwing in der sterck siner
klingenn In aller arbeit umb tritt dz egevertt
mach mitt

Der virdt ganck

Den ochßenn durch stoß
Mitt zwienn schrittenn groß
Windt und wider windt
Den scheitteller hauw mach geschwindt
windt / (!) den treffer bald schlag in den buch und
uff den nack In aller arbeit umb tritt daß
egevertt mach mitt

Der funfft ganck

Durch stich den langenn ortt
Zück wider stich denn mortt
Den plintt hauw laß prellenn
So magtu gen wol wellenn

(2r)A Harmadik Menet**A Sanda ami a Tetöböl halad**

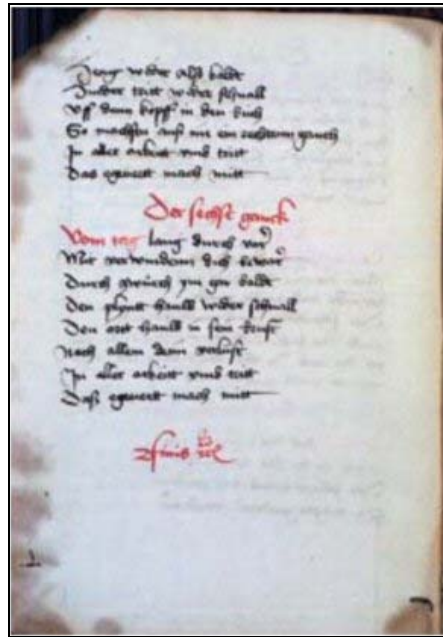
Mert Kampón a Törpe meg nem akad
Figyeld meg hát jól mit csinál
Fejébe kardod erős Sandával áll
Ha támadását ezúton veszed
Betöréssel legyűrheted
(S mindezt kardod Erős részével teszed)
Birkózásban kerülj hátra
Ellenfeled megy utána

A Negyedik Menet**Az Ökröt átütöd**

Két lépéssel kerülöd
Fordul, és fordul újra
A Skalpvágást küld most útra
Találatod fordíthatod
Gyomron, nyakon találhatod
Birkózásban kerülj hátra
Ellenfeled megy utána

Az Ötödik Menet

Szúrjad által a Hosszú hegyet,
Visszarántván a Halálszúrást tegyed
A Vakvágást hadd pattanni
Így haladhatsz, meg kell hagyni

(2v) Heng wider also baldt
 Hinder tritt wider schnell
 Uff denn kopff in den buch
 So machstu auß im ein rechtem gauch
 In aller arbeit umb tritt
 Daß egevertt mach mitt

Der sechst ganck

Vom tag lang durch var
 Mit verwindenn dich bewar
 Durch zwürch ym gar baldt
 Den plynnt hauw wider schnell
 Den ortt hauw in sein brust
 Noch allem dein (!) verlüst
 In aller arbeit umb tritt
 Daß egevertt mach mitt

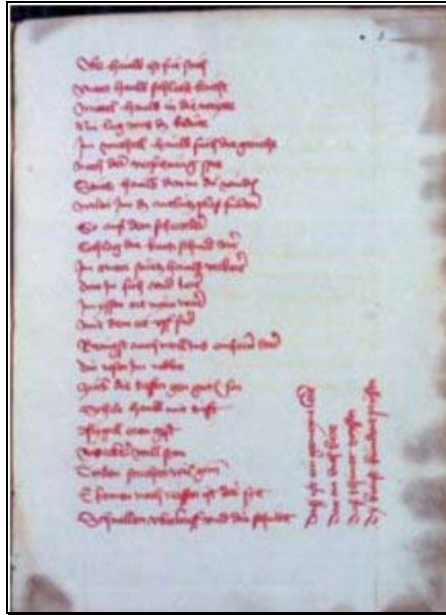
Finiß usw

(2v) Lógó hegyvel nagyon hamar
 Visszalépve, gyorsan akarj
 Fejét gyomrát számba veszed
 Emódon őt balekké teszed
 Birkózásban kerülj hátra
 Ellenfeled megy utána

A Hatodik Menet

A Tetőből hosszan általa keresztül
 Megvéd, ha teszed a Fordítást veszettül
 vagy Törpét vágj, hirtelen onnan
 Újra a Vakvágást s ha megvan egy pontban
 Lök a hegyet ha ott van a gyomrába
 Minden veszteségének ez lesz koronája
 Birkózásban kerülj hátra
 Ellenfeled megy utána

Vége, és így tovább.

(3r) Ober hauw ist für stich
 Unter hauw schlecht bricht
 Mittel hauw in die weytte
 Nü lüg waß dz bedüte
 Im wechsell hauw süch die geüche
 Noch der versatzüng spee
 Stürtz hauw darin dü winde
 Wiltü Im dz antlütz ploß finden
 So auß dem scheittler
 Schlag die kurtz schnid dar
 Im unter stürtz hauw verkere
 Dar In sich (!) und lere
 Im yssen ort nym war
 Mit dem ort uff far
 Bringst auch moll Inß einhorn dar
 Din (!) rosen Im redlin
 Zück die treffen gen gute sin
 Schilt hauw mit trifft
 Flygell oren (!) gist
 Wecker will stan
 Triben strichen wil gan
 E komen noch reissen ist der sytt
 Schnellen uberlouff und die schnidtt

Daß ist ein gemeyne lere
 Dar an dich kere
 Daß thüntt wyssen
 Dy künt kündent pryssen

(3r) Felső vágás szúrásokhoz
 Alsó vágás csapásokhoz
 Középvágás a messzeségbe
 Figyelj jól, hogy ezt megértse
 Balekot Váltóvágás kutat
 Félreütés keresi az utat
 Fordulva Zuhanót akarj vágni
 Ha védelem nélkül akarod találni
 Skalpvágásból használd
 Rövid éled inkább
 Zuhanóvágás alatt haladj
 Szúrásoddal tanítsd, mutasd
 A Vaskaput is ismerd jól
 S hegyeddel felfelé dolgozol
 Néha használj Egyszarvút is
 Szúrós lesz az, mint a tövis
 Találatok után gyorsan rántsd vissza,
 Ellenfeled a Sandavágás mérget issza
 Fennt a helye a Szárnyaknak
 Lent az Ébresztők állának
 Uszítani, hajtani akarnak
 Elő és Utóvágás lesz a szokás
 A gyors Betörés után a Vágás

Ez egy általános tanítás
 Önmagadra fordítsd ezt
 Mert ez tudja igazán
 A Vívás dicsőséget hirdet.